COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 27.10.2021
COM(2021) 652 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

privind stadiul transpunerii și al punerii în aplicare a Directivei (UE) 2019/633 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar

Cuprins

1. Introducere 3
   1.1. Contextul și obiectivele directivei 3
   1.2. Obiectivul și domeniul de aplicare al prezentului raport 4
   1.3. Procesul de transpunere 4
2. Prezentare generală 4
3. Puncte specifice ale analizei 5
   3.1. Domeniul de aplicare și principalele definiții (articolele 1 și 2) 5
      3.1.1. Operatorii din cadrul lanțului și relațiile de aprovizionare 6
      3.1.2. Domeniul de aplicare și dimensiunea întreprinderii 6
      3.1.3. Domeniul de aplicare teritorial 7
   3.2. Interzicerea practicilor comerciale neloiale (articolul 3) 7
   3.3. Mecanisme de asigurare a respectării legii (articolele 4-8) 9
      3.3.1. Desemnarea autorităților de aplicare a legii (articolul 4) 9
      3.3.2. Plângeri și confidențialitate (articolul 5) 10
      3.3.3. Competențele autorităților desemnate (articolul 6) 11
      3.3.4. Măsuri de aplicare a legii și sancțiuni (articolul 6) 12
      3.3.5. Executarea administrativă și judiciară și soluționarea alternativă a litigiilor 13
4. Concluzii 14

Abrevierea statului membru:

Belgia	BE
Bulgaria	BG
Cehia	CZ
Danemarca	DK
Germania	DE
Estonia	EE
Irlanda	IE
Grecia	EL
Spania	ES
Franța	FR
Croația	HR
Italia	IT
Cipru	CY
Letonia	LV
Lituania	LT
Luxemburg	LU
Ungaria	HU
Malta	MT
Țările de Jos	NL
Austria	AT
Polonia	PL
Portugalia	PT
România	RO
Slovenia	SI
Slovacia	SK
Finlanda	FI
Suedia	SE

1. INTRODUCERE

1.1. Contextul și obiectivele directivei

În urma unei îndelungate negocieri[1], la 17 aprilie 2019, Parlamentul European și Consiliul au adoptat Directiva (UE) 2019/633 privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar (denumită în continuare „directiva”). Directiva a fost introdusă în temeiul articolului 43 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene pentru a interzice o listă de practici comerciale neloiale (PCN) – legate în principal de inegalități semnificative în ceea ce privește puterea de negociere a furnizorilor și cea a cumpărătorilor – care deviază considerabil de la buna conduită comercială[2].

Directiva ia în considerare impactul negativ al practicilor comerciale neloiale asupra fermierilor, atât ca victime directe ale acestor practici, cât și ca victime indirecte ale efectelor în cascadă ale acestor practici atunci când apar în etapele din aval ale lanțului[3]. Deși majoritatea statelor membre au adoptat legislație națională sau au promovat diferite forme de reglementări pentru sectorul privat cu mult înainte de directivă, fragmentarea acestui cadru juridic a evidențiat beneficiul potențial al adoptării de norme la nivelul UE[4].

Directiva este obligatorie pentru toate cele 27 de state membre. Aceasta prevede un nivel minim de armonizare prin stabilirea unei liste de practici comerciale neloiale interzise între cumpărători și furnizori în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar. Aceasta stabilește, de asemenea, norme minime privind domeniul său de aplicare și principalele definiții, precum și privind asigurarea respectării interdicțiilor respective și coordonarea între autoritățile de aplicare a legii din diferitele state membre. Statele membre pot adopta sau menține reglementări naționale care depășesc practicile comerciale neloiale enumerate în directivă, cu condiția ca aceste reglementări naționale să fie compatibile cu normele privind funcționarea pieței interne.

---

[1] A se vedea Forumul la nivel înalt pentru îmbunătățirea funcționării lanțului de aprovizionare cu alimente (2011), condus de Comisia Europeană, care a aprobat un set de principii de bună practică în relațiile verticale din cadrul lanțului de aprovizionare alimentar, acceptate de organizațiile care reprezintă majoritatea operatorilor din lanțul de aprovizionare alimentar. Acesta a condus la lansarea Inițiativei privind lanțul de aprovizionare în 2013. Printre intervențiile recente se numără: din partea Parlamentului European: Rezoluția din 7 iunie 2016 referitoare la practicile comerciale neloiale în cadrul lanțului de aprovizionare cu produse alimentare; din partea Consiliului: Concluziile Consiliului din 12 decembrie 2016 privind consolidarea poziției fermierilor în cadrul lanțului de aprovizionare cu produse alimentare și combaterea practicilor comerciale neloiale; din partea Comisiei: Comunicarea Comisiei din 28 octombrie 2009 privind îmbunătățirea funcționării lanțului de aprovizionare cu alimente în Europa; Comunicarea Comisiei din 15 iulie 2014 privind combaterea practicilor comerciale neloiale din cadrul lanțului de aprovizionare cu alimente între întreprinderi; și Raportul Comisiei din 29 ianuarie 2016 privind practicile comerciale neloiale din cadrul lanțului de aprovizionare cu alimente între întreprinderi.

[2] Propunere de directivă privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare cu alimente, Bruxelles, 12.4.2018, COM (2018) 173 final, 2018/0082 (COD), punctul 2.

[3] A se vedea directiva, considerentul 7.

[4] A se vedea directiva, considerentul 8. A se vedea, de asemenea, Cafaggi, F. și Iamiceli, P., *Unfair trading practices in the business-to-business retail supply chain* (Practici comerciale neloiale între întreprinderile din cadrul lanțului de aprovizionare din sectorul comerțului cu amănuntul) (JRC112654).

1.2. Obiectivul și domeniul de aplicare al prezentului raport

Articolul 13 din directivă prevede că statele membre trebuie să adopte și să publice, până la 1 mai 2021, actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma directivei. Statele membre trebuie să comunice de îndată Comisiei măsurile respective și să le aplice cel târziu de la 1 noiembrie 2021.

Prezentul raport prezintă stadiul transpunerii directivei de către cele 27 de state membre [articolul 12 alineatul (4)] și ține seama de toate notificările primite de Comisie până la 31 iulie 2021. Cu toate acestea, raportul nu oferă o evaluare a măsurilor de transpunere.

1.3. Procesul de transpunere

În perioada de doi ani cuprinsă între adoptarea directivei în aprilie 2019 și expirarea termenului de transpunere, în mai 2021, Comisia a însoțit îndeaproape statele membre în procesele lor de transpunere. Comisia a organizat patru reuniuni specifice pe tema cererilor privind punerea în aplicare din partea statelor membre, a răspuns la aproximativ 50 de cereri individuale scrise privind punerea în aplicare și le-a pus la dispoziția altor state membre prin intermediul unui site web dedicat. În plus, au avut loc o serie de reuniuni bilaterale și schimburi de informații și a fost organizată o nouă reuniune cu statele membre la scurt timp după termenul-limită de transpunere pentru a face un bilanț al transpunerii și al stadiului acesteia.

În temeiul articolului 8 alineatul (3), Comisia a creat un site web public[5] care oferă datele de contact ale autorităților naționale de aplicare a legii desemnate, precum și linkuri către site-urile lor web respective. În plus, Comisia a creat un site web la care publicul nu are acces, pentru a permite schimbul de informații între autoritățile de aplicare a legii și Comisie.

2. PREZENTARE GENERALĂ

În temeiul articolului 13 din directivă, statele membre trebuiau să transpună directiva în legislația lor națională până la 1 mai 2021.

15 dintre cele 27 de state membre au notificat Comisiei până la 31 iulie 2021 măsurile lor naționale de punere în aplicare prin care directiva fusese transpusă integral (BG, DK, EL, FI, IE, LV, NL, HR, HU, LU, DE, LT, MT, SE și SK)[6]. Deși FR a informat Comisia că directiva a fost transpusă doar parțial până la data respectivă, aceasta este, de asemenea, inclusă în analiza prezentului raport. Prezentul raport se axează pe transpunerea de către aceste 16 state membre; prin urmare, trimiterile la „state membre” se referă în continuare la aceste 16 state membre.

[5] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_ro.

[6] Până la 1 mai 2021, 4 dintre cele 27 de state membre au afirmat că au finalizat transpunerea directivei (BG, DK, EL și NL) și alte patru au afirmat că au transpus-o parțial (EE, FR, FI și LV). Până la 31 iulie, EE a notificat un singur tabel de corespondență.

La 23 iulie 2021, Comisia a lansat proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor prin scrisori de punere în întârziere împotriva celor 12 state membre[7] care nu au notificat transpunerea completă[8]. .

Opt state membre au transpus directiva prin introducerea unui act legislativ nou și separat[9]. Cu excepția IE, aceste state membre nu dispuneau în prealabil de reglementări naționale privind practicile comerciale neloiale. Celelalte opt state membre au transpus directiva prin utilizarea legislației deja existente, prin modificarea acesteia sau prin încorporarea ei într-un instrument legislativ mai amplu.

12 dintre cele 16 state membre au calificat în mod oficial măsura de transpunere drept legislație privind practicile comerciale neloiale, fără nicio referire (în cadrul acestei calificări oficiale) la dreptul în domeniul pieței sau la dreptul concurenței[10]. FI a calificat oficial instrumentul statutar drept lege privind piața [prevăzând norme suplimentare privind reglementarea pieței, cum ar fi cele privind acordurile în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1308/2013[11]]. BG a introdus un nou capitol (privind practicile comerciale neloiale din cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar) în Legea sa privind protecția concurenței. FR a completat dispozițiile Codului comercial, în timp ce DE a adăugat o nouă secțiune în Legea privind structura pieței agricole (denumită în prezent „Legea privind consolidarea organizațiilor agricole și a lanțurilor de aprovizionare"). Cu excepția LV, ale cărei dispoziții includ, de asemenea, interdicții aplicabile comercianților cu amănuntul de produse nealimentare, și a FR, a cărei transpunere se bazează parțial pe dispoziții preexistente care au un domeniu de aplicare general (și nu unul limitat la sectorul agroalimentar), toate celelalte state membre au adoptat acte legislative sectoriale specifice care se aplică exclusiv sectorului agricol și alimentar.

3. PUNCTE SPECIFICE ALE ANALIZEI

3.1. Domeniul de aplicare și principalele definiții (articolele 1 și 2)

Trei aspecte sunt deosebit de relevante pentru examinarea domeniului de aplicare:

- tipul de operatori din lanțul de aprovizionare agroalimentar vizat și tipul de relații afectate de măsurile legislative;

- relevanța dimensiunii întreprinderii ca referință pentru domeniul de aplicare;

[7] BE, CZ, EE, ES, FR, IT, CY, AT, PO, PT, RO și SI.

[8] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_21_3903.

[9] DK, EL, IE, LT, LU, MT, NL și SE. Cu toate acestea, instrumentul lituanian se suprapune parțial cu un act legislativ existent, și anume Legea privind interzicerea practicilor neloiale ale comercianților cu amănuntul din 22 decembrie 2009, nr. XI-626, care se aplică comercianților cu amănuntul cu putere de piață semnificativă și care, în caz de conflict, prevalează asupra instrumentului de transpunere. În Suedia, înainte de transpunere, practicile comerciale neloiale erau abordate numai prin extinderea protecției consumatorilor la relațiile dintre întreprinderi.

[10] DK, EL, IE, LV, NL, HR, HU, LU, LT, MT, SE și SK; SK a calificat oficial acest act legislativ ca referindu-se la clauze abuzive, acoperind sau incluzând, de fapt, practicile neloiale în cadrul conceptului de clauze abuzive.

[11] JO L 347, 20.12.2013, p. 671.

- domeniul teritorial pentru aplicarea măsurilor de punere în aplicare.

3.1.1. Operatorii din cadrul lanțului și relațiile de aprovizionare

14 state membre au stabilit domeniul de aplicare a măsurii de punere în aplicare, ținând seama de relația dintre furnizori și cumpărătorii de produse agricole și alimentare, astfel cum se definește în directivă[12]. Astfel de relații pot apărea în orice etapă a lanțului de aprovizionare și implică orice tip de cumpărător de produse agroalimentare, indiferent dacă este vorba de o unitate de prelucrare sau de un comerciant cu amănuntul.

Într-un caz (HU), legislația notificată pare să limiteze domeniul său de aplicare la comercianții care „acționează în calitate de revânzător de produse agricole și alimentare achiziționate de la furnizori, direct sau indirect, în cadrul unor activități comerciale lucrative, nemodificate și *fără prelucrare*" (sublinierea noastră). Prin urmare, acei cumpărători de produse agricole care prelucrează și apoi revând produsele sunt excluși din domeniul de aplicare.

LV a extins domeniul de aplicare pentru a include relațiile dintre furnizori și comercianții cu amănuntul (numai) de produse nealimentare; în ceea ce privește comercianții cu amănuntul, se aplică o listă separată de practici neloiale.

Niciunul dintre statele membre nu a extins în mod explicit domeniul de aplicare la alte tipuri de relații de aprovizionare, cum ar fi cele referitoare în principal la aprovizionarea cu factori de producție fizici care nu sunt produse agroalimentare în temeiul directivei (de exemplu, îngrășăminte)[13] sau la servicii în afara celor reglementate de directivă (de exemplu, serviciile digitale).

3.1.2. Domeniul de aplicare și dimensiunea întreprinderii

Cu excepția FR și SK, toate statele membre fac referire, într-o anumită măsură, la dimensiunea întreprinderii drept criteriu pentru limitarea domeniului de aplicare a legislației adoptate sau a unor părți din aceasta. Totuși, cinci dintre ele (BG, IE, LU, MT și NL) au adoptat abordarea stabilită de directivă, vizând relațiile dintre furnizorii a căror cifră de afaceri anuală este mai mică decât un anumit prag și cumpărătorii a căror cifră de afaceri anuală depășește același prag. Celelalte nouă state membre au extins domeniul de aplicare în măsuri diferite.

EL a scăzut primul prag de la 2 milioane EUR la 500 000 EUR. HR, LV și SE au luat în considerare numai dimensiunea cumpărătorului și au aplicat legislația tuturor cumpărătorilor a căror cifră de afaceri depășește 2 milioane EUR[14]. FI a adoptat aceeași abordare; totuși, legislația sa nu se aplică în cazul în care cifra de afaceri a furnizorului o depășește pe cea a cumpărătorului și, în orice caz, dacă depășește 350 de milioane EUR. În DE, se aplică pragurile directivei, însă a fost introdusă

[12] Dintre acestea, LT a exclus din definiția cumpărătorului cooperativele sau micile comunități și membrii acestora, în timp ce SK a inclus în definiția cumpărătorului și a furnizorului persoane juridice care nu sunt întreprinzători.

[13] O excepție se referă la o măsură franceză privind dispozițiile referitoare la întârzierea în efectuarea plăților, care aplică condiții diferite de cele prevăzute pentru produsele agricole și alimentare, inclusiv pentru vânzarea de echipamente și utilaje utilizate în agricultură.

[14] În cazul LV, această limitare nu se aplică comercianților cu amănuntul de produse nealimentare.

temporar o aplicare mai largă pentru vânzările de anumite produse alimentare și agricole[15], iar în LT extinderea se referă numai la dispozițiile privind întârzierea în efectuarea plăților, care se aplică tuturor cumpărătorilor și aduc beneficii furnizorilor a căror cifră de afaceri nu depășește 350 000 EUR. În schimb, în DK și HU, dimensiunea întreprinderilor afectează doar anumite interdicții privind practicile comerciale neloiale, în timp ce toate celelalte norme se aplică indiferent de dimensiunea întreprinderii.

3.1.3. Domeniul de aplicare teritorial

Majoritatea statelor membre au urmat abordarea prevăzută la articolul 1 alineatul (2) din directivă, care prevede că normele se aplică tranzacțiilor de vânzare în care fie furnizorul, fie cumpărătorul (sau ambii) sunt stabiliți în UE[16]. Patru state membre impun ca normele să se aplice tranzacțiilor de vânzare în care fie furnizorul, fie cumpărătorul (sau ambii) sunt stabiliți în statul membru în cauză (LU, LV, MT și SE), nu oriunde în UE.

Toate statele membre, cu excepția DE și HU, au stabilit definițiile furnizorului și cumpărătorului, indiferent de locul de stabilire, astfel cum se prevede la articolul 2 punctul 2 din directivă. Articolul 2 punctul 2 prevede, de asemenea, că măsurile de transpunere ale statelor membre se aplică cumpărătorilor care sunt autorități publice, numai în măsura în care aceștia sunt stabiliți în UE. Legislația de transpunere a FR, HU și NL nu conține nicio referire la locul de stabilire al operatorilor.

3.2. Interzicerea practicilor comerciale neloiale (articolul 3)

Directiva impune statelor membre să interzică un set specific de practici neloiale, împărțindu-le în două grupuri: (i) interdicții *per se* sau interdicții necondiționate („lista neagră”) și (ii) interdicții condiționate („lista gri”), această din urmă listă conținând practici interzise, cu excepția cazului în care acestea au fost convenite anterior prin clauze clare și lipsite de ambiguitate din acordul de furnizare sau printr-un acord ulterior între furnizor și cumpărător [articolul 3 alineatul (2)]. Fiecare practică este definită în mod specific în directivă. Excepții sau derogări pot fi incluse în cazuri specifice. Fără a încălca cerințele prevăzute, statele membre pot:

- să utilizeze clauze generale pentru a extinde domeniul de aplicare al interdicțiilor la practicile care nu sunt enumerate în mod specific;
- să adauge alte practici pe liste;
- să extindă domeniul de aplicare al interdicțiilor enumerate sau să sporească gradul de strictețe a acestora;
- să transfere practicile de pe „lista gri” pe „lista neagră”.

[15] Până la 1 mai 2025, dispozițiile de transpunere germane se aplică, de asemenea, vânzării de lapte și produse din carne și vânzării de fructe, legume și produse horticole, inclusiv cartofi, de către furnizori care au o cifră de afaceri anuală de până la 4 miliarde EUR pe segmentul de vânzări respectiv în DE, cu condiția ca cifra de afaceri anuală totală a furnizorului să nu depășească 20 % din cifra de afaceri anuală totală a cumpărătorului.

[16] Adoptată în mod expres în BG, DE, DK, EL, FI, HR, IE, LT și SK.

Atât timp cât acestea sunt în conformitate cu normele privind piața internă, sunt posibile excepții sau derogări în cadrul abordării de „armonizare minimă” urmate de directivă, care introduce un nivel de protecție comun minim pentru toate statele membre. Dintre cele 16 state membre examinate aici, cinci state membre au transpus directiva fără niciuna dintre extinderile de mai sus: atât „listele negre”, cât și „listele gri” sunt cele prevăzute de directivă, fără nicio adăugire sau modificare relevantă[17]. În alte două state membre (LT și SE), listele coincid în principal, dar câteva interdicții sunt mai stricte decât directiva.

Dintre celelalte nouă state membre, HR și LV au inclus o clauză generală de interzicere a practicilor neloiale în lumina principiilor generale. DE a prevăzut o interdicție generală privind utilizarea practicilor comerciale neloiale pentru a exploata relațiile economice asimetrice, dar a aplicat această interdicție și practicilor enumerate în directivă. Unele țări au clauze generale în domeniul practicilor comerciale neloiale sau al dreptului concurenței. Acesta este cazul FR, de exemplu, al cărei cod comercial conținea deja clauze generale aplicabile în domeniul relevant.

Toate statele membre au utilizat liste de practici interzise, iar majoritatea acestora au urmat distincția dintre practicile „negre” și „gri”. Numai HU prevede o singură listă („neagră”) și interzice în mod explicit unui furnizor să își dea consimțământul în mod întemeiat de la început pentru practicile comerciale vizate. În cazul în care se utilizează „liste gri”, statele membre impun cerințe de transparență privind tipul de informații care trebuie oferite furnizorului pentru a justifica o „practică gri”.

Deși se face distincția între „listele negre” și „listele gri”, câteva state membre au transferat una sau mai multe practici de pe „lista gri” pe „lista neagră”[18]. Adăugarea de practici pe listele „negre”[19] și „gri”[20] este o situație relativ mai frecventă.

Spre deosebire de principiul general al directivei, care se aplică numai practicilor utilizate de cumpărători împotriva furnizorilor, în SK, unele practici sunt interzise pentru ambele părți contractante (de exemplu, represalii comerciale).

HU se bazează pe un instrument legislativ adoptat anterior, fără modificări specifice în cursul transpunerii directivei. Majoritatea practicilor incluse în directivă sunt reglementate, însă, parțial, sunt definite în mod diferit; unele dintre acestea sunt afectate de interdicții mai ample sau mai stricte, dar câteva nu par să fie transpuse în mod clar în instrumentul legislativ actual. Acest lucru se aplică parțial FR, unde doar unele practici au fost reglementate în mod specific de legislația de transpunere, în timp ce altele pot face obiectul unor clauze generale cu aplicare mai largă; se pare că unele practici nu sunt abordate în mod specific în legislația notificată.

[17] DK, IE, LU, MT și NL.

[18] DE, FR, HR, LV, SK: returnarea produselor nevândute (DE, FR, LV și SK), taxe pentru amenajarea spațiilor (FR, HR și LV) și taxe pentru stocarea, afișarea și listarea produselor (FR și LV).

[19] BG, EL, FR, HR (până la 18 practici suplimentare), HU, LV și SK.

[20] BG, HR, LV și SK.

Două practici incluse pe „lista neagră” merită o atenție deosebită, deoarece este posibil ca statele membre să ofere variații în anumite limite: întârzierea în efectuarea plăților și anulări ale comenzilor.

- **Întârzierea în efectuarea plăților**: 11 dintre cele 16 state membre au făcut distincție între vânzările de produse perisabile și cele de produse neperisabile, stabilind un termen de 30 de zile pentru primele și un termen de 60 de zile pentru cele din urmă, astfel cum se prevede în directivă[21]. În schimb, BG și SE au introdus un termen unic de 30 de zile atât pentru vânzările de produse perisabile, cât și pentru cele de produse neperisabile. FI a urmat aceeași abordare, dar a permis, în cazul produselor neperisabile, stabilirea prin contract a unui termen mai lung, de 60 de zile (în caz contrar, aplicându-se regula implicită de 30 de zile). Nici HU, nici SK nu fac distincție între produsele perisabile și cele neperisabile; în aceste cazuri, regula este, în general, mai strictă: se aplică un termen de 15 zile de la data emiterii corecte a facturii. Toate statele membre, cu excepția HU și SK, au inclus definiția produselor perisabile din directivă în legislația lor de transpunere. FR are definiții diferite pentru produse „perisabile” și „foarte perisabile”. HR a adăugat la legislația sa de transpunere o listă de produse perisabile, în timp ce LT a conferit unei instituții, autorizate de guvern, competența de a aproba o listă de produse perisabile. Toate statele membre, cu excepția HU, au inclus derogările prevăzute la articolul 3 alineatul (1) ultima liniuță (sau cel puțin o parte dintre acestea[22]) și nu au adăugat derogări suplimentare.

- **Anularea comenzilor în termen scurt:** toate statele membre, cu excepția HU și SK, includ perioada de 30 de zile ca standard minim pentru anulare. În temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (b), patru dintre acestea (DK, FR, IE și SE) împuternicesc ministerul responsabil (sau guvernul în cazul SE) să stabilească perioade mai scurte de 30 de zile pentru anumite sectoare în cazuri justificate în mod corespunzător. FR a introdus două perioade mai scurte în ceea ce privește angrosiștii (24 de ore) și fructele și legumele proaspete (3 zile, cu excepția cazului în care produsele sunt vândute sub o etichetă privată, caz în care se aplică 6 zile). Dispoziția maghiară are o structură diferită, referindu-se literal mai degrabă la modificări decât la anulare; nu se face nicio referire la o perioadă specifică pentru notificarea prealabilă. În SK, tuturor cumpărătorilor li se interzice să își încalce obligațiile contractuale fără o justificare juridică.

3.3. Mecanisme de asigurare a respectării legii (articolele 4-8)

3.3.1. Desemnarea autorităților de aplicare a legii (articolul 4)

Toate cele 16 state membre au informat Comisia că au desemnat una sau mai multe autorități pentru a asigura respectarea la nivel național a interdicțiilor prevăzute la articolul 3 („autoritatea de aplicare a legii”). Datele de contact și site-urile web ale acestor autorități sunt disponibile pe un site consacrat al Comisiei[23].

[21] DE, DK, EL, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT și NL.
[22] DE, LT și SK.
[23] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_ro.

Deși majoritatea statelor membre au optat pentru o singură autoritate, patru state membre (DE[24], EL, FI și LT[25]) au desemnat două autorități.

În general, se optează între autoritățile administrative și cele judiciare și, în cadrul autorităților administrative, între autorități administrative independente și cele care fac parte din puterea executivă (și anume, ministere). În rândul autorităților administrative independente, există posibilitatea de a alege între autorități de piață, autorități de concurență sau autorități sectoriale.

Toate statele membre au ales autorități administrative. Majoritatea au optat pentru atribuirea principalelor competențe de asigurare a respectării legislației unei autorități administrative independente: șase au optat pentru atribuirea către o autoritate de concurență[26], patru pentru atribuirea către o autoritate de pe piața alimentară[27], două pentru atribuirea către Ministerul Agriculturii[28], două pentru atribuirea către o autoritate responsabilă de combaterea practicilor comerciale neloiale din sectorul agroalimentar[29], unul pentru atribuirea către un organism guvernamental din cadrul Ministerului Economiei și Finanțelor[30] și unul pentru atribuirea către o autoritate pentru consumatori și piețe[31].

În statul membru în care este desemnată o a doua autoritate, aceasta este autoritatea de concurență (pentru DE, EL și LT) sau autoritatea alimentară (pentru FI). Unele state membre prevăd obligații de cooperare între autoritățile și organismele naționale care pot contribui la punerea în aplicare a legislației relevante[32]. Obligații suplimentare de cooperare cu autoritățile străine de aplicare a legii și cu Comisia Europeană sunt prevăzute în mod specific în unele măsuri naționale de transpunere, astfel cum se prevede la articolul 8[33].

3.3.2. Plângeri și confidențialitate (articolul 5)

În temeiul tuturor instrumentelor de transpunere notificate Comisiei, nu numai furnizorii individuali, ci și organizațiile de producători sau alte organizații de furnizori și asociații ale unor astfel de organizații au dreptul de a depune o plângere la autoritatea de aplicare a legii desemnată.

Marea majoritate a instrumentelor de transpunere ale statelor membre au prevăzut mijloace de protejare a confidențialității identității reclamantului, a cărei divulgare ar putea dăuna intereselor acestuia sau ale membrilor ori furnizorilor săi. Aceste mijloace de protejare ar trebui, în mod

[24] Este desemnată o autoritate de aplicare a legii, dar unele dintre deciziile sale vor fi partajate cu autoritatea de concurență.
[25] Cea de a doua autoritate de aplicare a legii are competență exclusiv în ceea ce privește practicile comercianților cu amănuntul cu putere de piață semnificativă.
[26] BG, DK, HR, LU, LV și SE.
[27] DE (Oficiul Federal pentru Agricultură și Alimente, desemnat de Ministerul Federal), FI (Ombudsmanul pentru piața alimentară), HU (Oficiul pentru siguranța lanțului alimentar, desemnat de guvern) și LT (Agenția pentru dezvoltarea afacerilor rurale și a piețelor).
[28] IE și SK.
[29] EL și MT.
[30] FR și DGCCRF (Direcția Generală pentru Concurență, Aspecte legate de Consumatori și Control al Fraudei).
[31] NL.
[32] BG, DE, EL, FI, LT și MT.
[33] BG, DE, DK, EL, FI, HR, IE, LT, LV, MT, NL, SE și SK.

normal, să fie adoptate la cererea furnizorului[34]; cu toate acestea, unele măsuri naționale de transpunere prevăd, de asemenea, inițiativa unei autorități în acest sens[35]. În majoritatea cazurilor, reclamantului i se cere să identifice orice informație pentru care solicită confidențialitate[36]. În unele state membre, instrumentele de transpunere includ posibilitatea de a întrerupe procedurile în cazul în care acestea ar conduce la divulgarea de informații confidențiale[37]. În LT, autoritatea de aplicare a legii poate respinge o cerere de confidențialitate dacă informațiile specifice au o valoare probatorie în stabilirea încălcării[38].

3.3.3. Competențele autorităților desemnate (articolul 6)

Majoritatea statelor membre conferă autorităților desemnate competențele prevăzute la articolul 6, și anume:

- competențe de investigare și de monitorizare[39];
- competența de a lua decizii atunci când a avut loc o încălcare a interdicțiilor prevăzute la articolul 3 [40];
- competența de a solicita cumpărătorului să pună capăt practicii comerciale interzise[41];
- competența de a impune autorului încălcării sau de a iniția împotriva acestuia proceduri pentru impunerea de amenzi, de alte sancțiuni la fel de eficace[42] și de măsuri provizorii, în conformitate cu reglementările și procedurile naționale[43]; și
- competența de a publica deciziile luate[44].

În șase state membre, autoritatea de aplicare a legii are, de asemenea, competența de a aproba angajamentele asumate de autorul încălcării[45] sau de a emite avertismente[46] ori recomandări în cazul în care are loc o încălcare[47].

[34] BG, DE, DK, EL, HR, HU, IE, LT, LU, MT, NL și SK. Printre acestea, legislația BG prevede că identitatea reclamantului trebuie să rămână întotdeauna confidențială.
[35] De exemplu, HU.
[36] BG, DK, EL, IE, LU și NL.
[37] DE, DK, FI și MT.
[38] Cu toate acestea, plângerile anonime sunt abordate în mod explicit în legislația lituaniană.
[39] BG, DE, DK, EL, FI, FR, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, SE și SK.
[40] BG, DE, DK, EL, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL și SE.
[41] BG, DE, DK, EL, FI, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT, NL, SE și SK.
[42] BG, DE, DK, EL, FI, FR, HR, HU, IE, LT, LU, LV, MT, NL, SE și SK.
[43] Prevăzute în mod specific în măsurile naționale de transpunere în: BG, DK, EL, FI, FR, IE, LT, LU, LV și NL.
[44] BG, DE, DK, EL, FI, FR, HR, HU, IE, LT, LU, MT, SE și SK.
[45] HR și HU.
[46] FI și LV.
[47] EL.

3.3.4. Măsuri de aplicare a legii și sancțiuni (articolul 6)

Măsurile de aplicare a legii cuprind o gamă largă de instrumente, printre care sancțiuni, măsuri corective și angajamente.

Cele mai frecvente măsuri aflate la dispoziția autorităților naționale de aplicare a legii sunt sancțiunile financiare, care sunt prevăzute în toate cele 16 state membre. Deși directiva nu prevede praguri minime și maxime pentru sancțiunile financiare, unele state membre fac acest lucru. În cazurile în care sunt stabilite, cuantumurile minime și maxime diferă de la un stat membru la altul[48]. În unele cazuri, cuantumul maxim este stabilit pe baza cifrei de afaceri a autorului încălcării[49]; în alte cazuri, acesta se calculează ca procent din unul dintre următoarele elemente: (i) prețul de achiziție[50]; (ii) taxele impuse furnizorului[51]; sau (iii) profitul realizat de partea care a săvârșit încălcarea în tranzacția afectată de practica neloială[52]. 10 state membre nu prevăd praguri minime[53], iar 3 state membre nu prevăd un plafon maxim[54]. Șase state membre precizează criteriile și factorii implicați în stabilirea cuantumului sancțiunii în circumstanțe specifice, inclusiv natura încălcării, durata acesteia și măsura în care consecințele au fost dăunătoare[55].

Numai LU și LT au încorporat în mod explicit principiul conform căruia sancțiunile trebuie să fie eficace, proporționale și disuasive.

Legislația elenă se referă la proporționalitate și descurajare, dar nu și la eficacitate, atunci când reglementează competența autorității administrative de a identifica măsurile aplicabile, în timp ce legislația finlandeză face referire la necesitatea ca sancțiunile financiare să fie stabilite într-un mod rezonabil, dar nu și la celelalte principii. FI aplică, de asemenea, proporționalitatea în ceea ce privește măsurile de încetare, dar numai în cazul încălcărilor secretelor comerciale[56].

Pe lângă sancțiunile financiare, există măsuri corective.

În ceea ce privește acțiunile în încetare utilizate pentru a pune capăt unei practici neloiale, statele membre au recurs adesea la anumite tipuri de sancțiuni pentru a descuraja neconformitatea[57].

Legislația națională de transpunere a directivei a introdus alte măsuri, similare acțiunilor în încetare:

- „note de conformitate” în cadrul legislației irlandeze;

[48] Sumele minime variază între 70 EUR (LV) și echivalentul a aproximativ 2 550 EUR (BG); sumele maxime variază între 2 329,37 EUR (MT) și 2 milioane EUR (FR).
[49] De asemenea, în aceste cazuri procentele diferă, pornind de la 0,2 % (LV) și ajungând la 10 % (HU și NL).
[50] SK.
[51] SK.
[52] MT.
[53] DE, DK, EL, FI, FR, HR, IE, MT, NL și SE.
[54] DK, FI și HR.
[55] Criteriile variază: EL, FI, HR, LV, SE și SK.
[56] Informațiile privind legislația franceză nu sunt disponibile în prezent.
[57] BG, DE, DK, FI, FR, LT, LV, MT, NL, SE și SK.

- „măsuri asigurătorii” în cadrul legislației luxemburgheze;

- măsurile maghiare, care permit autorității administrative să interzică comerciantului să aplice dispozițiile contractului standard de servicii, în cazul în care (i) acesta nu este formulat în mod clar, (ii) serviciul sau contravaloarea nu este specificată sau (iii) taxa percepută nu este proporțională cu costurile.

Deși măsurile corective civile sunt rareori menționate în actele de transpunere, există unele excepții. Unele state membre prevăd anularea clauzelor contractuale[58]; altele prevăd măsuri de restituire[59] sau compensatorii[60].

Angajamentele sunt clar reglementate în HR și HU. Aprobarea acestora de către autoritatea de aplicare a legii exclude în mod normal constatarea unei încălcări și impunerea unei sancțiuni, cu excepția cazului în care angajamentul nu este îndeplinit.

3.3.5. Executarea administrativă și judiciară și soluționarea alternativă a litigiilor

Majoritatea măsurilor și mecanismelor de punere în aplicare menționate mai sus pot fi considerate forme de executare administrativă.

Actele de transpunere ale unor state membre se referă în mod explicit atât la executarea administrativă, cât și la cea judiciară. Mai precis, opt state membre prevăd posibilitatea ca deciziile autorităților administrative să fie contestate în instanță[61]. În plus, legislația finlandeză prevede că anumite competențe (de exemplu, de a emite sancțiuni) sunt atribuite numai instanței, în timp ce alte măsuri (cum ar fi acțiunile în încetare) pot fi adoptate atât de autoritatea administrativă, cât și de cea judiciară. Legislația bulgară prevede că instituția responsabilă de proceduri specifice în temeiul legislației de transpunere nu trebuie să împiedice o parte la un contract de furnizare să solicite reparații prin intermediul unei alte proceduri stabilite, recunoscând implicit rolul altor autorități de executare, inclusiv al instanțelor judecătorești. Legislația letonă prevede că, în paralel cu Consiliul Concurenței, în conformitate cu procedurile prevăzute în Legea privind procedura civilă, o instanță poate stabili, de asemenea, dacă a avut loc sau nu o încălcare a legii de transpunere.

În mod evident, aceste state membre utilizează un sistem de măsuri corective paralele, fără a prevedea însă norme specifice de coordonare între autoritățile administrative și cele judiciare.

În ceea ce privește articolul 7 din directivă, șapte state membre prevăd posibilitatea de a recurge la mecanisme de soluționare alternativă a litigiilor[62]. Printre acestea, legislația neerlandeză acordă ministrului în cauză competența de a desemna o comisie de soluționare a litigiilor și apoi de a „afilia” un cumpărător la comisia desemnată. Decizia comisiei este obligatorie pentru părți, cu excepția cazului în care oricare dintre părți înaintează litigiul instanței civile în termen de 3 luni

[58] DE, FR și HU.
[59] FI (numai în cazul încălcării secretelor comerciale) și IE (restituirea taxelor necuvenite).
[60] FI (numai în cazul încălcării secretelor comerciale), FR, LV și MT (în cazul în care daunele-interese sunt lichidate de Tribunalul de control administrativ).
[61] BG, DE, DK, EL, FI, MT, NL și SE.
[62] BG, DE, EL, FI, LT, MT și NL.

de la adoptarea acesteia. În temeiul legislației malteze, autoritatea de aplicare a legii poate invita părțile la o procedură de mediere care abordează cuantificarea daunelor. Nu sunt reglementate în mod explicit mecanisme de coordonare cu executarea administrativă și judiciară.

Niciuna dintre dispozițiile de transpunere nu abordează aspectul competenței extrateritoriale a autorităților administrative. Unele state membre precizează că autoritatea de aplicare a legii este competentă numai în ceea ce privește practicile care apar în relații în care furnizorul sau cumpărătorul ori ambele părți sunt stabilite în statul membru al autorității[63].

În cazul specific al încălcărilor transfrontaliere, în prezent se pare că numai legislația de transpunere din Germania reglementează forme de cooperare cu autoritățile administrative ale altor state membre.

4. CONCLUZII

Majoritatea celor 16 state membre analizate în contextul prezentului raport au depus eforturi pentru a transpune directiva în timp util. Marea majoritate a acestor state membre au depășit nivelul minim de protecție stabilit de directivă. Normele mai stricte sunt, în principiu, compatibile cu directiva, cu condiția ca acestea să respecte normele UE privind piața internă. În general, statele membre urmează abordarea sectorială din aceste acte legislative și aplică dispozițiile în lanțul agroalimentar. Mai mult de jumătate dintre statele membre analizate în prezentul raport fie se abat de la categoriile cifrei de afaceri, astfel cum sunt definite în directivă, fie aplică normele indiferent de cifra de afaceri a operatorilor în cauză. Majoritatea statelor membre au extins lista practicilor comerciale neloiale din directivă prin adăugarea de interdicții sau prin înăsprirea interdicțiilor prevăzute de directivă. În schimb, (cele câteva) state membre care nu dispuneau de legislație înainte de transpunerea directivei s-au aliniat, în general, la domeniul de aplicare al directivei. Deși, în majoritatea cazurilor, opțiunile de transpunere ale statelor membre par identice sau echivalente cu normele prevăzute în directivă, există unele divergențe. Acestea vor fi analizate în continuare.

În ceea ce privește autoritățile însărcinate cu punerea în aplicare a normelor privind practicile comerciale neloiale, statele membre s-au concentrat asupra rolului autorităților administrative, în timp ce executarea judiciară este prevăzută doar într-o măsură limitată. În general, este prevăzută o coordonare redusă între autoritățile administrative și cele judiciare de aplicare a legii sau nu se prevede deloc o astfel de coordonare. Deși statele membre prevăd capacitatea organizațiilor de producători de a depune plângeri colective, alte mecanisme de recurs colectiv rămân în mare parte neexplorate. Mecanismele de soluționare alternativă a litigiilor sunt menționate ocazional.

În ceea ce privește măsurile de aplicare a legii, accentul principal se pune pe sancțiunile financiare și pe acțiunile în încetare, unele state membre introducând posibilitatea ca părțile să ofere angajamente. Câteva state membre intenționează să recurgă și la măsuri corective civile. Există specificații foarte limitate în ceea ce privește eficacitatea, proporționalitatea și caracterul disuasiv al penalităților și al altor sancțiuni.

[63] DE.

O imagine mai cuprinzătoare va apărea după finalizarea procesului de transpunere de către toate statele membre[64]. Prima evaluare a directivei la nivelul UE și un raport privind principalele constatări ale acestei evaluări vor fi prezentate până la 1 noiembrie 2025.

[64] Informații suplimentare vor fi puse la dispoziție la următoarea adresă: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_ro.